

азъ съмъ излѣзълъ, безпрѣкословно съ диплома на *самоукъ*. Това е вѣрно. Образованието, колкото съмъ го ималъ тогава и колкото сега го имамъ, азъ го дължж на себе си, или по-добрѣ на наклонността си да се учж, да се трудж надъ книгата, безъ ничие принуждение, по доброволенъ трудъ, любовнотелностъ и прилежание.

Още навършвахъ шестогодишната си възраст, когато родителитѣ ми почнахъ да ме пращатъ на даскалската *килия* въ църковния дворъ на Св. Константина, гдѣто попския синъ, даскалъ Кочу (по-сетнѣ и той опопенъ — попъ Кочу) учеше 15—20 дѣца, съ частна плата по 1 грошъ или най-скжпо по 60 пари въ мѣсеца, на прочитъ и *ракамъ*. Курсъ пълненъ — отъ *букваря* до *псалтиря*, защото другитѣ църковни книги — все руски, разбира се — бѣхх недосѣгаеми и за самия учителъ, тѣй като въ градскитѣ църкви тогава се четѣше и служеше на грѣцки езикъ. Азъ вече бѣхх успѣлъ да скжсамъ букваря си прѣди да научж *азбукито*; но вече го знаяхъ на изусть отъ кора-до-кора и искахъ да ме *аксиосатъ* на наустницата. Впрочемъ, тѣ бѣхх и учебницитѣ на по-голѣмия ми братъ, съ които бѣше свѣршилъ курса на българския языкъ при даскала Попъ Петка, священника на църквата Св. Николая, сетнѣ слѣдвалъ бѣше на новооткритото грѣцко училище въ врѣмето на търновския митрополатъ, Илариона Критянина, та знаеше и грѣцки и вече работеше абаджилжка на дюкяна на баща ни и свѣрѣменно му писарствуваше. Братъ ми, хаджи Димитръ, — Богъ да го прости, той се поминж въ 1850 г. на 24 год. възраст — полюбопитствува да види бързия ми успѣхъ, разгърнж спокжсаното букварче и ми посочи на едно мѣсто, за да срикж, или прочетж.

— Ж, ж! азъ не знаж тѣй да го четж! възразихъ му.

— Ами какъ знаешъ да го четешъ? ме запита.

— Ей тѣй на: кажи ми отъ края какъ се захваща, и ще го исчетж до другия край.

— Ами тая буква какъ се казва, питаше и ми посочваше буквата.

— Че азъ тѣй не знамъ!

Той се изсмѣ на дѣтинската ми наивностъ и почнж да ми разказва, че изучванието на букваря значи, да могж да познавамъ всѣка буква кждѣто и въ каквата книга и да било.